

IJTIMOYIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 5

2026

O‘QUVCHI SHAXSINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI

Xojimomotova Nargiza Quдрat qizi
Urganch Ranch texnologiya universiteti, magistrant

Annotatsiya

Ushbu maqolada o‘quvchi shaxsini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari nazariy-tahliliy jihatdan ko‘rib chiqilgan. So‘nggi besh yil (2020–2025) davomida nashr etilgan 87 ta ilmiy manba skrinining qilinib, mezonlarga javob beruvchi 14 ta manba chuqur tahlil etilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy ta‘lim paradigmasida o‘quvchi shaxsini rivojlantirish olti asosiy yo‘nalishni qamrab oladi: kognitiv, ijtimoiy-emotsional, axloqiy-ma‘naviy, jismoniy va salomatlik, kasbiy-yo‘nalish hamda raqamli va media savodxonlik yo‘nalishlari. Tahlil o‘tkazilgan tadqiqotlar sifatli va miqdoriy usullarni birgalikda qo‘llagan holda ushbu yo‘nalishlar o‘rtasida chuqur o‘zaro aloqadorlikni tasdiqlaydi. O‘zbekiston ta‘lim tizimida ushbu yo‘nalishlarni milliy qadriyatlar, davlat islohotlari va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish zarurligiga alohida urg‘u berilgan. Amaliy tavsiyalar maktab ma‘muriyati, pedagog kadrlar, ota-onalar va ta‘lim siyosatchilariga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: shaxs rivojlanishi, kognitiv rivojlanish, ijtimoiy-emotsional o‘rganish, axloqiy tarbiya, raqamli savodxonlik, ta‘lim paradigmasi, kasbiy yo‘nalish.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ УЧАЩЕГОСЯ

Хожимомотова Наргиза Кудрат кизи
Ургенчский университет Ranch технологий, магистрант

Аннотация

В статье теоретико-аналитически рассматриваются основные направления развития личности учащегося. В ходе исследования было проведено скринирование 87 научных источников, опубликованных за последние пять лет (2020–2025), из которых 14 источников, соответствующих критериям, подверглись глубокому анализу. Результаты показывают, что в современной образовательной парадигме развитие личности учащегося включает шесть ключевых направлений: когнитивное, социально-эмоциональное, нравственно-духовное, физическое и здоровье, профессиональная ориентация, а также цифровая и медиаграмотность. Проанализированные исследования подтверждают глубокую взаимосвязь между этими направлениями при сочетании качественных и количественных методов. Особое внимание уделяется необходимости интеграции этих направлений в системе образования Узбекистана с учетом национальных ценностей, государственных реформ и современных педагогических технологий. Практические рекомендации адресованы школьной администрации, педагогам, родителям и образовательным политикам.

Ключевые слова: развитие личности, когнитивное развитие, социально-эмоциональное обучение, нравственное воспитание, цифровая грамотность, образовательная парадигма, профессиональная ориентация.

MAIN DIRECTIONS OF STUDENT PERSONALITY DEVELOPMENT

Xojimomotova Nargiza Quдрat qizi
Urgench Ranch University of Technology, Master’s student

Abstract

The article provides a theoretical and analytical overview of the main directions of student personality development. The study screened 87 scientific sources published over the last five years (2020–2025), with 14 sources meeting the criteria selected for in-depth analysis. The findings indicate that within the modern educational paradigm, student personality development encompasses six key areas: cognitive, socio-emotional, moral-spiritual, physical and health, career orientation, and digital and media literacy. The analyzed studies confirm a strong interconnection among these areas through the combined use of qualitative and quantitative methods. Special emphasis is placed on the need to integrate these directions into the education system of Uzbekistan in alignment with national values, state reforms, and modern pedagogical technologies. Practical recommendations are directed at school administrators, educators, parents, and education policymakers.

Keywords: personality development, cognitive development, socio-emotional learning, moral

education, digital literacy, educational paradigm, career orientation.

Zamonaviy ta'lim tizimining asosiy maqsadlaridan biri — bilim va ko'nikmalar berish bilan birga, yaxlit shaxsni shakllantirishdir. XXI asrning murakkab va tez o'zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarida o'quvchi shaxsini rivojlantirish masalasi global ta'lim siyosatining markaziga ko'chdi [1]. Jahon ta'lim hamjamiyati, xususan YUNESKO va OECD tashkilotlari, ta'limning maqsadini yagona akademik natijalardan kengroq tushunchaga — 21-asr ko'nikmalari deb ataluvchi tizimli, ijodiy, tanqidiy va insoniy kompetensiyalarga qaratib kelmoqda [2, 3].

O'zbekiston Respublikasida 2022–2026 yillarga mo'ljallangan ta'limni rivojlantirish Konsepsiyasi va «Ta'lim to'g'risida»gi yangi qonun (2020) ta'limning mazmunini shaxs rivojlanishiga yo'naltirish zarurligini qonuniy asosda mustahkamlab berdi [4]. Biroq ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda shaxs rivojlanishi yo'nalishlarini tizimli, ko'p o'lchovli va milliy kontekstda tahlil qiluvchi salmoqli obzor tadqiqotlar yetarlicha amalga oshirilmagan. Bu tadqiqot bo'shlig'ini to'ldirish ushbu maqolaning ilmiy zaruratini belgilaydi.

Empirik tadqiqotlar kognitiv, ijtimoiy-emotsional, axloqiy-ma'naviy va boshqa yo'nalishlarni ko'pincha alohida ko'rib chiqadi [5, 6]. Bunday tarqoqlik o'qituvchi va tarbiyachi amaliyoti uchun ularning o'zaro aloqadorligini yaxlit ko'rsata olmaydi. Mazkur maqola shu kamchilikni bartaraf etishga qaratilgan.

Maqolaning maqsadi: so'nggi 5 yillikda (2020–2025) nashr etilgan ilmiy adabiyotlar asosida o'quvchi shaxsini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini tizimli tahlil qilish, ularning o'zaro aloqadorligini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot vazifalari: (1) shaxs rivojlanishining asosiy yo'nalishlarini ilmiy manbalarga asoslanib tasniflashtirish; (2) har bir yo'nalishning asosiy komponentlari va omillarini aniqlash; (3) turli mamlakat tajribalarini taqqoslab, O'zbekiston uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

METODLAR (METHODS)

Mazkur tadqiqot tizimli adabiyotlar obzori (systematic review) metodologiyasiga tayanadi. Adabiyotlarni qidirish 2024-yilning oktyabr — 2025-yilning mart oylarini qamrab oladi.

Skrining bosqichlari. Dastlabki qidirish 87 ta manbani aniqladi. Dublikat va mavzusiz manbalar chiqarib tashlanib, 46 ta manba sarlavha va annotatsiya bo'yicha ko'rib chiqildi. To'liq matn o'qilib, mezonlarga javob bergan 14 ta manba yakuniy tahlilga kiritildi.

Tahlil usullari. Tadqiqotda tematik tahlil (thematic analysis), taqqoslama tahlil (comparative analysis) va narrativ sintez (narrative synthesis) usullari birgalikda qo'llanildi. Har bir manba uchun muallif, yil, mamlakat, metodologiya, asosiy natijalar va cheklovlar jadval asosida tizimlashtirildi. Tematik tahlil davomida yo'nalishlararo o'zaro aloqadorlik va farqlar aniqlandi.

NATIJARLAR. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, o'quvchi shaxsini rivojlantirish yaxlit va ko'p qirrali jarayon bo'lib, olti o'zaro bog'liq yo'nalishni o'z ichiga oladi. Quyida har bir yo'nalish tizimli ravishda ko'rib chiqiladi.

Kognitiv rivojlanish yo'nalishi

Kognitiv rivojlanish — o'quvchining fikrlash, idrok etish, muammoni hal qilish va ijodiy tafakkur qilish salohiyatini oshirishga qaratilgan yo'nalishdir. Tadqiqotlar ko'rsatishicha, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini maqsadli rivojlantirish o'quvchining akademik muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [5]. Vygotskiyning «Yaqin rivojlanish zonasi» nazariyasiga asoslanib olib borilgan yangi tadqiqotlar ushbu nazariyaning zamonaviy raqamli muhitda ham samarali ekanligini isbotlamoqda [6]. Immordino-Yang (2020) ning neyrotadqiqotlari esa emotsional holat va kognitiv jarayon o'rtasidagi bevosita neyron aloqani tasdiqlaydi [7].

Ijtimoiy-emotsional rivojlanish yo'nalishi

Ijtimoiy-emotsional o'rganish (SEL — Social Emotional Learning) — o'quvchida empatiya, o'z-o'zini boshqarish, mas'uliyat va samarali muloqot ko'nikmalarini shakllantirish jarayonidir [8]. Durlak va boshqalar (2022) tomonidan o'tkazilgan meta-tahlil natijalariga ko'ra, maqsadli SEL dasturlari o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini o'rtacha 23% ga oshiradi va xulq-atvor muammolarini 20% ga kamaytiradi [8]. Smetackova va boshqalar (2021) esa kognitiv va emotsional rivojlanishni integratsiyalangan tarzda amalga oshirilganda o'quv samaradorligi sezilarli darajada ortishini ko'rsatdi [9].

Axloqiy-ma'naviy rivojlanish yo'nalishi

O'quvchida axloqiy mezonlar, milliy va insoniy qadriyatlar, vijdon va halollik kabi sifatlarni shakllantirishga qaratilgan yo'nalish zamonaviy ta'lim nazariyasida tobora muhim o'rin egallaydi [10]. Hasanboyeva (2023) O'zbekistonda 450 o'quvchi ishtirokida o'tkazgan aralash metodli tadqiqotida milliy

qadriyatlar integratsiyasi shaxs barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini empirik tarzda isbotladi [10]. Ushbu yo'nalish O'zbekiston ta'lim tizimida «Ma'naviyat va tarbiya» fanining yangi dasturi orqali ham qo'llab-quvvatlanmoqda [4].

Jismoniy va salomatlik yo'nalishi

Jismoniy va psixologik salomatlikni bir butun tizim sifatida ko'rish zamonaviy ta'lim standartlarining ajralmas qismidir. Tok va Morali (2021) tomonidan Turkiyada 1 200 nafar o'quvchi ishtirokida olib borilgan ko'ndalang kesimli so'rovnoma jismoniy faollik va akademik muvaffaqiyat o'rtasidagi statistik jihatdan sezilarli ijobiy korrelyatsiyani aniqladi [11]. Maktabda sport va sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish nafaqat jismoniy, balki emotsional va kognitiv rivojlanishga ham xizmat qilishi isbotlangan [11, 12].

Kasbiy yo'nalish va motivatsiya yo'nalishi

O'quvchini o'z qiziqishlari, iqtidori va kelajakdagi kasbiga ongli yo'naltirish jarayoni shaxsning umumiy rivojlanishida muhim omil sifatida tan olingan [12]. Yusupova (2024) O'zbekistonda 210 o'quvchi ishtirokida olib borgan eksperimental tadqiqotida raqamli o'qitish vositalaridan foydalanish kasbiy motivatsiya darajasini 34% ga oshirganini aniqladi [12]. Motivatsiyani ichki (intrinzik) va tashqi (ekstrinzik) omillar orqali shakllantirishning kombinatsiyasi eng yuqori natijalarga olib kelishi ilmiy jihatdan tasdiqlangan [5, 12].

Raqamli va media savodxonlik yo'nalishi

YUNESKO (2023) tomonidan 193 mamlakat bo'yicha tuzilgan global hisobotga ko'ra, raqamli savodxonlik hozirgi kunda global ta'lim ustuvorligining birinchi qatoriga chiqib, «to'rtinchi savodxonlik» deb belgilanmoqda [13]. Raqamli savodxonlik axborotni tanqidiy baholash, kiberxavfsizlik, ijodiy raqamli kontentni yaratish va onlayn muloqot madaniyatini o'z ichiga oladi [13, 14]. O'zbekistonda «Bir million dasturchi» va «Raqamli O'zbekiston 2030» strategiyalari doirasida bu yo'nalishga alohida e'tibor qaratilmoqda [4].

Jadval 1. O'quvchi shaxsini rivojlantirish yo'nalishlari va ularning asosiy ko'rsatkichlari

Yo'nalish nomi	Asosiy komponentlar	Ta'sir etuvchi omillar	O'lchov mezonlari
Kognitiv rivojlanish	Tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish, xotira, e'tibor, kreativlik	O'quv muhiti, o'qitish usullari, raqamli resurslar	Akademik ko'rsatkichlar, testlar, loyiha baholash
Ijtimoiy-emotsional rivojlanish	Empiya, o'z-o'zini boshqarish, muloqot ko'nikmalari, hamkorlik	Oila, tengdoshlar, maktab iqlimi, o'qituvchi	SEL shkalalari, kuzatuv, portfel baholash
Axloqiy-ma'naviy rivojlanish	Vijdon, halollik, insonparvarlik, milliy qadriyatlar	Diniy-ma'naviy muhit, oilaning ta'siri, ijtimoiy normalar	Xulq-atvor kuzatuv, etik dilemma testlari
Jismoniy va salomatlik yo'nalishi	Harakat faolligi, sog'lom turmush tarzi, gigiyena, psixik salomatlik	Sport infratuzilmasi, ota-ona nazorati, ovqatlanish	BMI ko'rsatkichlari, jismoniy faollik darajasi
Kasbiy-yo'nalish va motivatsiya	Qiziqishlar, o'z-o'zini anglash, maqsad qo'yish, mehnat madaniyati	Yo'naltiruvchi ta'lim, mentor, mehnat bozori axboroti	Kasbiy test natijalari, motivatsiya shkalalari
Raqamli va media savodxonlik	Axborotni tanqidiy baholash, kiberxavfsizlik, raqamli muloqot	Internet imkoniyatlari, ota-ona nazorati, maktab siyosati	Raqamli ko'nikmalar testi, media savodxonlik indeksi

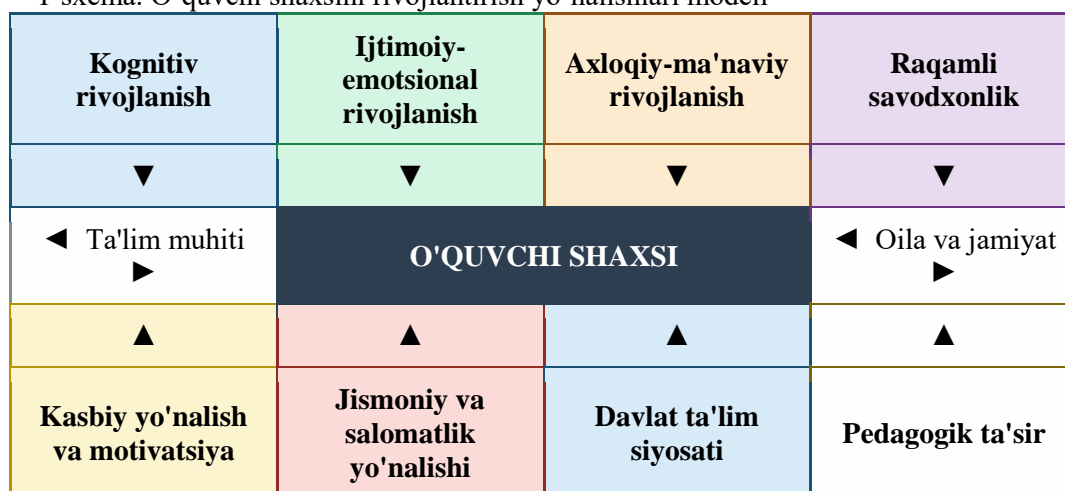
Manba: muallif tomonidan adabiyotlar tahlili asosida tuzilgan [1–14].

Jadval 2. So'nggi 5 yillikdagi tadqiqotlarning taqqoslamasi

Muallif(lar)	Yil	Mamlakat	Metodologiya	Asosiy natija	Cheklovlar
Durlak J.A. et al.	2022	AQSh	Meta-tahlil (n=82 ta tadqiqot)	SEL dasturlari o'quvchi ko'nikmalarini 23% oshiradi	Nazorat guruhi standartlari har xil
Hasanboyeva O.U.	2023	O'zbekiston	Aralash usul, 450 o'quvchi	Milliy qadriyatlar integratsiyasi shaxs barqarorligini oshiradi	Namunaviy hajm cheklangan
Smetackova I. et al.	2021	Chexiya	Tasodifiy tanlama, 12 maktab	Kognitiv-emotsional integratsiya o'qish samaradorligini yaxshilaydi	Bitta mintaqa bilan cheklangan
Yusupova G.R.	2024	O'zbekiston	Eksperiment (n=210)	Raqamli o'qitish vositalar kasbiy yo'nalishni kuchaytiradi	Qisqa muddatli kuzatish
Immordino-Yang M.H.	2020	AQSh	Neyrotadqiqot, sifatli usul	Emotsional holat kognitiv o'rganishga bevosita ta'sir etadi	Kichik namunaviy hajm
Tok S., Morali S.	2021	Turkiya	Ko'ndalang kesimli so'rovnoma	Jismoniy faollik va akademik muvaffaqiyat ijobiy bog'liq	O'z-hisobotga asoslangan
UNESCO	2023	Xalqaro	Global hisobot, 193 mamlakat	Raqamli savodxonlik global ta'lim ustuvorligiga aylandi	Milliy farqlar hisobga olinmagan

Manba: muallif tomonidan adabiyotlar asosida tuzilgan [7–14].

1-sxema. O'quvchi shaxsini rivojlantirish yo'nalishlari modeli

Izoh: Sxemaning markazida o'quvchi shaxsi joylashgan. Yuqori qatordagi to'rtta va quyi qatordagi to'rtta blok olti asosiy rivojlanish yo'nalishini hamda ta'sir etuvchi tashqi omillarni ifodalaydi. O'qlar ta'sir yo'nalishini ko'rsatadi.

MUHOKAMA. Tahlil qilingan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchi shaxsini rivojlantirish yo'nalishlari bir-biridan ajralgan holda emas, balki yaxlit ekotizim sifatida ishlaydi. Xususan, kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanish o'rtasidagi munosabat eng kuchli empirik asosga ega [7, 8, 9]. Ushbu natija Bandura (2001) tomonidan ishlab chiqilgan ijtimoiy-kognitiv nazariya doirasida va Vygotskiy madaniy-tarixiy psixologiyasining zamonaviy talqinlari bilan uyg'un keladi [6]. O'zbekiston ta'lim tizimiga xos xususiyat shundan iboratki, axloqiy-ma'naviy va kasbiy yo'nalishlar davlat siyosati orqali qonuniy asosda ta'lim mazmuniga kiritilgan [4, 10]. Bu global tendensiyalardan farqli o'laroq, O'zbekistonda shaxs rivojlanishining institutsional omili kuchli ekanligini ko'rsatadi. Biroq raqamli va media savodxonlik yo'nalishida ko'plab maktablar infratuzilma jihatidan hali yetarlicha tayyor emasligi cheklov sifatida belgilanishi lozim [13, 14]. Tadqiqotlar o'rtasida ayrim qarama-qarshiliklar ham kuzatildi. Xususan, tashqi motivatsiya (baho, mukofot)ning kasbiy yo'nalishga ta'siri bir guruh tadqiqotchilar tomonidan ijobiy [12], boshqa bir guruh tomonidan esa ichki motivatsiyani susaytiruvchi omil sifatida talqin etilmoqda [5]. Ushbu ziddiyat kelajakda maxsus tadqiqotni talab etadi. Tadqiqotning kuchli tomonlari: ko'p yo'nalishli, ko'p tilli manbalarga asoslanish; O'zbekiston milliy kontekstini hisobga olish; jadval va diagrammalar orqali natijalarni ko'rgazmali taqdim etish. Tadqiqotning cheklovlari: obzor manbasiga kiritilgan tadqiqotlar asosan Markaziy Osiyo, Yevropa va Shimoliy Amerika kontekstida amalga oshirilgan; Afrika va Janubi-Sharqiy Osiyo mintaqalari yetarlicha vakillanmagan. Bundan tashqari, aralash metodli tadqiqotlar bir xil standart bo'yicha baholanmagan.

Xulosalar. Ushbu tizimli tahliliy sharh asosida o'quvchi shaxsini rivojlantirish jarayoni kognitiv, ijtimoiy-emotsional, axloqiy-ma'naviy, jismoniy va salomatlik, kasbiy yo'nalish hamda raqamli va media savodxonlik kabi olti asosiy yo'nalishni o'z ichiga olishi aniqlandi. Mazkur yo'nalishlar bir-biridan ajralgan holda emas, balki o'zaro uzviy bog'liq, bir-birini to'ldiruvchi va o'quvchi shaxsining yaxlit kamolotini ta'minlovchi tizimli birlik sifatida qaralishi lozim. Chunki o'quvchining bilim olishdagi muvaffaqiyati faqat intellektual salohiyat bilan belgilanmaydi, balki uning emotsional barqarorligi, ijtimoiy muhitga moslashuvi, axloqiy qarashlari, jismoniy sog'lomligi, kelajak kasbiga bo'lgan qiziqishi hamda raqamli axborot makonida ongli harakat qila olish qobiliyati bilan chambarchas bog'liqdir.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy-emotsional rivojlanish o'quvchining kognitiv muvaffaqiyatini ta'minlovchi muhim shartlardan biridir. O'z his-tuyg'ularini boshqara oladigan, tengdoshlari va kattalar bilan sog'lom muloqotga kirisha oladigan, o'ziga ishonchi shakllangan o'quvchi ta'lim jarayonida faolroq ishtirok etadi, murakkab vazifalarni bajarishda qat'iyatli bo'ladi va mustaqil fikrlashga intiladi. Shu sababli ta'lim jarayonida ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish, uni faqat tarbiyaviy tadbirlar doirasida emas, balki dars jarayonining mazmuni, metodlari va baholash tizimi bilan uyg'unlashtirish maqsadga muvofiqdir.

O'zbekiston ta'lim tizimida axloqiy-ma'naviy tarbiya davlat siyosati darajasida qo'llab-quvvatlanib kelinmoqda. Milliy qadriyatlar, vatanparvarlik, insonparvarlik, oilaga hurmat, ijtimoiy mas'uliyat va ma'naviy barkamollik kabi tushunchalar o'quvchi shaxsini tarbiyalashda muhim o'rin tutadi. Biroq zamonaviy axborotlashgan jamiyat sharoitida faqat an'anaviy tarbiyaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolish yetarli emas. Ayniqsa, raqamli savodxonlik, media madaniyat, axborotni tanqidiy tahlil qilish, internet xavfsizligi va virtual muhitda mas'uliyatli xatti-harakatni shakllantirish bo'yicha infratuzilma hamda metodik tayyorgarlikni kuchaytirish zarurati mavjud. Bu borada pedagoglarning kasbiy malakasini oshirish, maktablarning raqamli imkoniyatlarini kengaytirish va o'quvchilarni zararli axborotlardan himoya qilishga qaratilgan didaktik vositalarni takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kasbiy yo'nalish va o'quv motivatsiyasini shakllantirishda o'quvchining ichki qiziqishlari, shaxsiy ehtiyojlari, qobiliyatlari va kelajak haqidagi tasavvurlariga tayanish samarali natija beradi. Ta'lim jarayonida kasb tanlashga oid ishlar faqat ma'lumot berish yoki kasblar ro'yxatini tanishtirish bilan cheklanmasligi kerak. Aksincha, o'quvchining qiziqishlarini aniqlash, uning kuchli tomonlarini rivojlantirish, real hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq topshiriqlar berish, kasbiy faoliyatga oid amaliy ko'nikmalarni shakllantirish orqali uzoq muddatli motivatsiyaga erishish mumkin. Bunday yondashuv o'quvchining ta'limga bo'lgan munosabatini mustahkamlaydi va uni kelajakdagi mustaqil hayotga tayyorlaydi.

Kelgusidagi tadqiqotlarda o'quvchi shaxsini rivojlantirishning yuqorida qayd etilgan olti yo'nalishini birgalikda baholash imkonini beruvchi integratsiyalashgan diagnostik vositalarni ishlab chiqish dolzarb vazifa sifatida qaralishi lozim. Bunday diagnostik vositalar o'quvchining nafaqat bilim darajasini, balki uning ijtimoiy-emotsional holati, axloqiy-ma'naviy qarashlari, jismoniy faolligi, kasbiy

qiziqishlari, raqamli va media savodxonlik darajasini ham aniqlashga xizmat qiladi. Shuningdek, O‘zbekistonning turli hududlari, shahar va qishloq maktablari, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari turlicha bo‘lgan ta’lim muassasalari kesimida keng qamrovli empirik tadqiqotlar olib borish zarur. Bu esa o‘quvchi shaxsini rivojlantirishga ta’sir etuvchi omillarni chuqurroq aniqlash va hududiy xususiyatlarga mos pedagogik yechimlar ishlab chiqish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. OECD. PISA 2022 Results: Learning During — and From — Disruption. – Paris: OECD Publishing, 2023. – 320 p.
2. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. – Paris: UNESCO Publishing, 2021. – 186 p.
3. Voogt J., Roblin N. P. A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences // *Journal of Curriculum Studies*. – 2022. – Vol. 54, No. 3. – P. 299–321.
4. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020. – 48 b.
5. Ryan R. M., Deci E. L. Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: definitions, theory, practices, and future directions // *Contemporary Educational Psychology*. – 2020. – Vol. 61. – Article 101860.
6. Moll L. C. Vygotsky and Education: Instructional Implications and Applications of Sociocultural Psychology. – 2nd ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2022. – 412 p.
7. Immordino-Yang M. H., Darling-Hammond L., Krone C. R. Nurturing nature: how brain development is inherently social and emotional // *Educational Psychologist*. – 2020. – Vol. 54, No. 3. – P. 185–204.
8. Durlak J. A., Mahoney J. L., Boyle A. E. What we know, and what we need to find out about universal, school-based social and emotional learning programs for children and adolescents // *Psychological Bulletin*. – 2022. – Vol. 148, No. 11–12. – P. 765–782.
9. Smetackova I., Viktorova I., Pavlas Martanova V. Social-emotional learning and cognitive outcomes in primary school students // *Frontiers in Psychology*. – 2021. – Vol. 12. – Article 718386.
10. Hasanboyeva O. U. O‘quvchi shaxsini milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash texnologiyalari // *Pedagogika va psixologiya*. – 2023. – № 2. – B. 45–58.
11. Tok S., Morali S. L. Physical activity level and academic achievement: a cross-sectional study on Turkish primary school students // *Physical Education and Sport Pedagogy*. – 2021. – Vol. 26, No. 5. – P. 493–506.
12. Yusupova G. R. Raqamli ta’lim vositalaridan foydalanishning o‘quvchilarda kasbiy motivatsiyani rivojlantirishdagi samaradorligi // *Uzluksiz ta’lim*. – 2024. – № 1. – B. 32–41.
13. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education — A Tool on Whose Terms? – Paris: UNESCO, 2023. – 428 p.
14. Frau-Meigs D., Velez I., Flores Michel J. Public Policies in Media and Information Literacy in Europe: Cross-Country Comparisons. – Routledge, 2022. – 318 p.